

25.10.2021

Asia/13

§ 756

Valtuutettu Juhani Strandénin aloite laittomasti maassa olevien ja hätämajoituksessa olevien palauttamisesta takaisin lähtömaihinsa

HEL 2021-007725 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Jussi Halla-aho: Kaupunginhallitus edellyttää, että kaupunki - hyväksytyn kaupunkistrategiansa mukaisesti - harjoittaa edunvalvontaa valtiollan suuntaan maahanmuuttoa ja laitonta maassaoloa koskevan lainsäädännön ja käytäntöjen tehostamiseksi. Kaupungin tulee myös omalta osaltaan karsia sellaisia palveluja, jotka lisäävät Helsingin houkuttelevuutta laittomasti maahan tulevien ja maassa olevien silmissä.

Jussi Halla-ahon vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Jussi Halla-aho jätti eriävän mielipiteen vastaehdotuksestansa ilmenevin perustein.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Juhani Strandénin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Juhani Strandén ja neljä muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan toimenpiteitä laittomasti maassa olevien ja hätämajoituksessa olevien palauttamisesta takaisin lähtömaihinsa.

25.10.2021

Aloitteessa mainitussa laittoman maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpidesuunnitelmassa (2017-2020) kuntia on ohjeistettu siten, että laittomasti maassa oleskeleville turvataan oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Laittomasti maassa oleskeluun liittyvistä havainnoista voi ilmoittaa poliisille tietosuojasäädösten sallimissa puitteissa. Arkaluonteisten ja salassa pidettävien tietojen välittäminen ei ole mahdollista.

Hallitusohjelman mukaisesti toimintaohjelma on päivitetty vuosiksi 2021-2024. Sen mukaan tarkoituksena on vaikuttaa kokonaisvaltaisesti laittomaan maahantuloon ja maassa oleskeluun, rajat ylittävään rikollisuuteen sekä siihen, ettei Suomeen syntyisi varjoryhteyksiä.

Ilman oleskelulupaa maassa oleva henkilö voi hakeutua hätmajoitukseen, josta hänet ohjataan sosiaali- ja terveystoimen maahanmuuttoyksikköön palvelutarpeen arviointia varten. Henkilön maassaolon perusteet selvitetään Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisasiain sähköisestä asiankäsittelyjärjestelmästä. Henkilö ohjataan avustetun vapaaehtoisen paluun järjestelmään ja häntä avustetaan paluuhakemuksen tekemisessä ja paluun järjestelyissä.

Poliisi, rajatarkastusviranomainen tai Maahanmuuttovirasto tekee ilman oleskelulupaa maassa olevan henkilön käännäytys- tai karkotuspäätöksen, jonka perusteella henkilön tulee ensisijaisesti poistua maasta vapaaehtoisesti. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen vastaa maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanosta.

Asiasta on saatu sosiaali- ja terveystoimialan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus antaa vastauksen aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähemmän kuin 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Juhani Strandénin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

25.10.2021

Asia/13

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystoimiala 28.9.2021

HEL 2021-007725 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveystoimiala antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon varavaltuutettu Juhani Strandénin ja neljän muun valtuutetun valtuustoaloitteesta laittomasti maassa olevien ja hätämajoituksessa olevien palauttamisesta takaisin lähtömaihinsa.

Aloitteessa edellytetään, että kaupungin tulee aktiivisesti ohjata laittomasti maassa olevat henkilöt hätämajoituksen jälkeen palautusjärjestelmään Maahanmuuton ministerityöryhmän 16.12.2016 hyväksymän laittoman maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpidesuunnitelman mukaisesti.

Lisäksi aloitteessa edellytetään, että kaupungin eri virastojen täytyy aktiivisesti selvittää oleskeluoikeus maahanmuuttoviraston tilannekeskuksesta ja välittää laittomasti maassa olevien henkilöiden tiedot poliisille toimenpidesuunnitelman mukaisesti ja luopua ylimääräisistä hätämajoituskohteista, eikä hätämajoitus saa olla missään olosuhteissa jatkuvaa.

Hätämajoituspaikkojen lakisääteinen perusta

Sosiaalihuoltolain 21§:n mukaan tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua. Tilanteessa tulee arvioida myös muu sosiaalihuollon kiireellisen avun tarve. Arvion henkilön tarvitsemista kiireellisistä palveluista tekee aina sosiaalihuollon ammattihenkilö. Kyseeseen voi olla esimerkiksi niin sanottuna hätämajoituksena yösijan järjestäminen myös ilman oleskelulupaa maassa olevalle henkilölle. Kiireellistenkin sosiaalipalvelujen antamisesta on annettava asiakkaalle valituskelpoinen päätös ja oikaisuvaatimusohjeet.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on tällä hetkellä käytössään yhteensä 46 omaa hätämajoituspaikkaa Hietaniemen palvelukeskuksessa. Lisäksi hätämajoitusta hankitaan ostopalveluna. Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:n Inarintien hätämajoitus on kohdennettu ilman oleskelulupaa maassa oleville henkilöille (30 paikkaa) sekä helsinkiläisille päihteettömille asunnottomille (20 paikkaa). Helsingin diakonissalaitoksen Säätiö tarjoaa hätämajoitusta liikkuvalla romaniväestölle, jota varten sosiaali- ja terveystoimiala on myöntänyt järjestöavustusta.

Ilman oleskelulupaa maassa oleva henkilö voi hakeutua kello 17 alkaen hätämajoitukseen, josta hänet ohjataan seuraavana aamuna sosiaali- ja terveystoimen maahanmuuttoyksikköön palvelutarpeen arviointia varten. Osana palvelutarpeen arviointia selvitetään henkilön maassaoilon perusteet Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisasiain sähköisestä asiankäsittelyjärjestelmästä (UMA). Henkilö ohjataan avustetun vapaaehtoisen paluun järjestelmään, tuetaan vapaaehtoisen paluun hakeutumisen tekemisessä ja tarpeen mukaan muissa vapaaehtoisen paluun järjestelyissä. Henkilöä voidaan myös opastaa oleskeluoikeuden hakemisessa. Lisäksi arvioidaan majoitustarve jatkossa ja tarvittaessa henkilölle myönnetään oikeus majoittua hätämajoitukseen viikoksi kerrallaan sekä turvataan välttämätön elanto.

Ilman oleskelulupaa maassa olevan henkilön poistamisesta maasta säädetään ulkomaalaislaissa. Poliisin, rajatarkastusviranomaisen tai Maahanmuuttoviraston tekemä käännytys- tai karkotuspäätös on muutoksenhakukelpoinen. Maastapoistamispäätöksen saaneen henkilön tulee ensisijaisesti poistua maasta vapaaehtoisesti. Maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanosta vastaa poliisi tai rajatarkastusviranomainen. Maastapoistaminen saattaen ei ole aina mahdollista, joten henkilö voi jäädä maahan, mikäli ei vapaaehtoisesti poistu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasta ja potilasta koskevat tiedot ovat arkaluonteisia ja salassa pidettäviä. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suoja on yksilön perusoikeus. Ilman oleskelulupaa maassa olevan henkilön kohdalla noudatetaan samoja tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä kuin muidenkin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden osalta.

Sosiaali- ja terveystoimiala ei siis voi valtuustoaloitteessa mainitulla tavalla välittää laittomasti maassa olevien henkilöiden tietoja poliisille. Näin ei myöskään toimenpideohjelmassa edellytetä, vaan siinä todetaan, että laittomaan maassa oleskeluun liittyvistä havainnoista voi ilmoittaa poliisille tietosuojasäädösten sallimissa puitteissa.

Laittoman maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpideohjelma

Vuoden 2017–2020 laittoman maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpideohjelmassa kuntia ohjeistettiin niin, että laittomasti maassa oleskeleville turvataan oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Kunnat antavat välttämättömän ja kiireellisen avun, valtio korvaa kustannukset täysimääräisesti. Toimintaohjelmassa keskityttiin toimintaympäristön muutokseen, joka seurasi turvapaikanhakijoiden määrän nopeasta kasvusta vuosina 2015–2016. Hallitusohjelman mukaisesti toimintaohjelma on laadittu vuosille 2021–2024. Se sisältää

25.10.2021

sekä strategisen että operatiivisen tason toimenpiteitä, joita on kaikkiaan 52.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Jokainen Suomessa oleskeleva ihminen on oikeutettu perustuslaissa säädettyyn välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon. Perustuslaissa säädetty oikeus on tarkemmin avattu terveydenhuoltolaissa ja sosiaalihuoltolaissa.

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta sekä turvata yhdenvertaisen perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Kunnan järjestämä hätämajoitus, ruoka ja lääkkeet tukevat näitä periaatteita auttamalla tilapäisesti henkilöä, jolla ei ole mahdollista järjestää itse omaa majoittumistaan ja huolenpitoaan ja jolla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa, ennen henkilön poistumista maasta tai viranomaisen toteuttamaa maasta poistamista

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveystoimen lausuntoa kaupunginhallitukselle Juhani Strandénin ja neljän muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien laittomasti maassa olevien ja hätämajoituksessa olevien palauttamisesta takaisin lähtömaihinsa, joka on tämän esityksen liitteenä 1.

Lausuntoa on pyydetty 1.10.2021 mennessä.

Lisätiedot

Mari Stycz, erityissuunnittelija, puhelin: 310 24222
mari.stycz(a)hel.fi

Sari Karisto, aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 37579
sari.karisto(a)hel.fi